

ΒΟΛΟΝΤΙΜΙΡ

Régis Genté - Stéphane Siohan

Πρόλογος
Κώστας Γιαννακίδης

ΖΕΛΕΝΣΚΙ

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟΥ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΟΛΟΝΤΙΜΙΡ ΖΕΛΕΝΣΚΙ

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟΥ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗ

RÉGIS GENTÉ - STÉPHANE SIOHAN

ΒΟΛΟΝΤΙΜΙΡ ΖΕΛΕΝΣΚΙ

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟΥ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗ

Μετάφραση Μαρία Μουρκούση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΟΛΟΝΤΙΜΙΡ ΖΕΛΕΝΣΚΙ

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΑΠΡΟΣΜΕΝΟΥ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Volodymyr Zelensky: Dans la tête d'un héros*

Συγγραφείς: Régis Genté - Stéphane Siohan

Μετάφραση: Μαρία Μουρκούση

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση: Κώστας Γιαννακίδης

Επιμέλεια-Διόρθωση: Χρύσα Φραγκιαδάκη

© Éditions Robert Laffont, S.A.S., Paris, 2022

© 2022, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε. για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2022

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-484-871-3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση.....	9
Σημείωμα της γαλλικής έκδοσης για τη μεταγραφή των ονομάτων	13
1. Η σκηνή που δεν είχε παίξει.....	17
2. Από τον Χολομπορόντκο στον Ζελένσκι	40
3. Kvartal 95.....	62
4. Αντιμέτωπος με τους ολιγάρχες	85
5. Ειρήνη με τον Πούτιν;.....	103
6. Η περίπλοκη Δύση.....	128
7. Ραντεβού με την ιστορία.....	151
Ευχαριστίες	171

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Η εθνική γλώσσα της Ουκρανίας είναι τα ουκρανικά, αλλά μέρος του πληθυσμού μιλά ρωσικά. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για μια δίγλωσση χώρα, όπου οι περισσότεροι κάτοικοι καταλαβαίνουν και μιλούν και τις δύο γλώσσες, ενώ περνούν χωρίς δυσκολία από τη μία στην άλλη, μέχρι σημείου να τις αναμειγνύουν, ιδίως στις αγροτικές περιοχές.

Αυτή η πολυγλωσσία δημιουργεί ωστόσο προβλήματα στη γαλλική μεταγραφή εκφράσεων, τοπωνυμίων και κυρίων ονομάτων. Πράγματι, οι δύο γλώσσες χρησιμοποιούν το κυριλλικό αλφάβητο, αλλά με κάποιες αλφαβητικές διαφοροποιήσεις που επηρεάζουν την απόδοση.

Για το βιβλίο αυτό επιλέξαμε να σεβαστούμε όσο το δυνατόν περισσότερο τη μεταγραφή της ουκρανικής γλώσσας, της γλώσσας του ουκρανικού ληξιαρχείου, αλλά και των επίσημων χαρτών στους οποίους αναγράφονται οι πόλεις και οι περιοχές. Έτσι, το όνομα του προέδρου Ζελένσκι θα γραφεί [στα γαλλικά] «Volodymyr» και όχι «Vladimir», με τον ρωσικό τρόπο. Για παράδειγμα, το ίδιο ισχύει και για το κύριο όνομα «Ihor», που αντιστοιχεί στο ρωσικό «Igor».

Σε ό,τι αφορά την πρωτεύουσά τους, επιθυμία των Ουκρανών, τα τελευταία χρόνια, είναι ο διεθνής Τύπος να εγκαταλείψει τη γραφή «Kiev», την οποία θεωρούν ρωσική, προκρίνοντας τη μορφή «Kyiv», η οποία αποτελεί τη ορθή μεταγραφή της ονομασίας της πρωτεύουσάς τους από τα ουκρανικά. Η πλειονότητα των αγγλο-

σαξονικών μέσων υιοθέτησε πρόσφατα τη γραφή «Κγίν», αρχής γενομένης από τα μεγάλα πρακτορεία ειδήσεων.

Στα γαλλικά, οι ισορροπίες ως προς τη μετάβαση αυτή είναι λεπτές, καθώς η μορφή «Κίεν» είναι πλέον εδραιωμένη στα τυπογραφικά έθιμα των έντυπων μέσων ενημέρωσης αλλά και των εκδοτικών οίκων. Οι καιροί, όμως, αλλάζουν και, την ώρα που η Ουκρανία γνωρίζει ιστορικές ανατροπές λόγω της ρωσικής επίθεσης, κάποια μέσα αποφάσισαν να αναθεωρήσουν τους κανόνες τους και να γράφουν στα γαλλικά «Κγίν». Οι υπεύθυνοι σύνταξης της *Libération* και του *Mediapart* κατέληξαν σε αυτήν την επιλογή, τον Μάρτιο του 2022, κρίνοντας ότι τα γλωσσικά έθιμα πρέπει να ακολουθούν τον ρυθμό των γεωπολιτικών και κοινωνικών γεγονότων του σύγχρονου κόσμου. Οι συγγραφείς του βιβλίου, αν και ρωσόφωνοι οι ίδιοι, υιοθέτησαν την ίδια απόφαση.

Γράφουμε «Κγίν» γιατί έτσι επιθυμούν οι Ουκρανοί να ονομάζεται η όμορφη πρωτεύουσά τους. Ομοίως, γράφουμε «Κharkiv» και όχι «Kharkov», «Lviv» και όχι «Lvov», «Louhansk» και όχι «Lougansk». Όμως, η τέχνη της μεταγραφής θα ήταν ανιαρή αν ήταν υπερβολικά απλή: έτσι, θα προτιμήσουμε τη γραφή «Odessa» αντί της ουκρανικής «Odesa», αφού η μυθική πόλη έχει τη δική της λογική!

Όσο για τα κύρια ονόματα, σε γενικές γραμμές, χρησιμοποιούμε την ουκρανική μορφή των ονομάτων και των επωνύμων, δηλαδή αυτή που χρησιμοποιούν οι Ουκρανοί στη γραπτή γλώσσα. Κάποιοι διάσημοι Ουκρανοί, πάντως, κρατούν τη ρωσική εκδοχή της ταυτότητάς τους στον δημόσιο βίο τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, σεβόμαστε τις επιλογές τους, με γνώμονα τον πραγματισμό. Επιπλέον, ένας νέος παράγοντας πρέπει να ληφθεί υπόψη: τα κοινωνικά δίκτυα. Οι Ουκρανοί, πολιτικοί, καλλιτέχνες, απλοί πολίτες, επιλέγουν οι ίδιοι, στις δημόσιες σελίδες τους, τον τρόπο με τον οποίο επιθυμούν να γράφουν το όνομά τους με λατινικούς χαρακτή-

ρες. Συχνά, η μορφή αυτή αντιστοιχεί στη μεταγραφή της αγγλικής γλώσσας, με τους δικούς της κανόνες.

Σε αυτό το πλούσιο και περίπλοκο γλωσσικό πλαίσιο, θελήσαμε να σεβαστούμε την ακεραιότητα της ουκρανικής γλώσσας, μολονότι σε αυτήν την εκπληκτική χώρα τα ρωσικά είναι συχνά η γλώσσα της επαγγελματικής μας επικοινωνίας. Σε ό,τι αφορά τη μεταγραφή των σλαβικών γλωσσών, η τελειότητα είναι ένα σχεδόν ανέφικτο ιδεώδες. Κάνοντας τη δική μας επιλογή, πήραμε το μέρος της λογικής, του σεβασμού της ατομικής ταυτότητας και της ουκρανικής πολιτισμικής προσωπικότητας.

Συμπλήρωση της ελληνικής έκδοσης

Στην ελληνική έκδοση, προσπαθήσαμε να μεταγράψουμε στα ελληνικά τα ουκρανικά και ρωσικά κύρια ονόματα και τοπωνύμια αποτυπώνοντας την εκφορά και τον τονισμό τους με βάση ακουστικά κριτήρια (διαδικτυακά ηχητικά αρχεία και φωνολογικούς οδηγούς, συνεντεύξεις στο YouTube κλπ.) και σεβόμενοι, στο μέτρο του δυνατού, το πνεύμα της κατευθυντήριας γραμμής των συγγραφέων ως προς τις μεταγραφές.

Η ΣΚΗΝΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΠΑΙΞΕΙ

«Πυρομαχικά θέλω, όχι ταξί»

Οι Ουκρανοί μπήκαν σε πόλεμο, ύστερα από μια νύχτα συλλογικής αϋπνίας. Το βράδυ της 23ης Φεβρουαρίου 2022, πολλοί δυσκολεύονται να κοιμηθούν. Δύο μέρες νωρίτερα, είχαν ακούσει κατάπληκτοι τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντίμιρ Πούτιν (Vladimir Routine) να εξαπολύει ένα κατηγορητήριο πρωτάκουστης βίας κατά του έθνους τους, ύστερα από έναν μακροσκελή μονόλογο ιστορικού και γεωπολιτικού αναθεωρητισμού. Έναν λόγο που δεν αποσκοπούσε παρά στη δικαιολόγηση μιας σύγκρουσης την οποία ο Πούτιν επιθυμεί με όλο του το είναι. Εκείνη τη νύχτα, όλοι έχουν καρφωμένο το βλέμμα στην τηλεόραση, στα smartphone ή σε κάθε άλλη οθόνη που τους δείχνει, εδώ και μήνες, την εξέλιξη της τεράστιας ανάπτυξης των ρωσικών δυνάμεων στα νότια, ανατολικά και βόρεια σύνορα της χώρας.

Από τον Οκτώβριο του 2021, οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών διοχετεύουν διαρκώς στον Τύπο στοιχεία σχετικά με την επικείμενη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Όσο προχωρεί ο χειμώνας τόσο πιο συγκεκριμένες γίνονται οι προβλέψεις: ο πόλεμος θα ξεσπάσει προς τα τέλη Φεβρουαρίου. Ένας πόλεμος ολοκληρωτικός, πρωτόγνωρης κλίμακας. Λίγες εβδομάδες νωρίτερα, όπως μεταδίδει

το CNN, ο Τζο Μπάιντεν (Joe Biden) φέρεται να είχε αποκαλύψει ότι το Κίεβο, η πρωτεύουσα, επρόκειτο να βομβαρδιστεί. Μπροστά σε ένα τέτοιο καταστροφικό σενάριο, η ανησυχία εντείνεται, αλλά πολλοί Ουκρανοί, ακόμη και ειδικοί από αυτήν την πλευρά της Ευρώπης δυσπιστούν, σαν να μην μπορούν να διανοηθούν καν ότι ο Βλαντίμιρ Πούτιν είναι ικανός να διαπράξει το ανεπανόρθωτο.

Η ένταση κλιμακώνεται τη νύχτα. Οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παίρνουν φωτιά κατά τις δύο το πρωί, όταν ο πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι (Volodymyr Zelensky), φορώντας κοστούμι με μαύρη γραβάτα και λευκό πουκάμισο, απευθύνεται στους Ρώσους πολίτες και μάλιστα στη γλώσσα τους: «Ακούστε τη φωνή της λογικής. Ο ουκρανικός λαός θέλει ειρήνη». Βεβαιώνει ότι προσπάθησε να τηλεφωνήσει απευθείας στον Βλαντίμιρ Πούτιν: «Το αποτέλεσμα ήταν σιωπή». Υπενθυμίζει, με επισημότητα, τους δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών: «Δεν έχουμε ανάγκη τον πόλεμο. Δεν θα επιτεθούμε. Όμως θα αμυνθούμε. Και θα δείτε τα πρόσωπά μας. Όχι τις πλάτες μας, τα πρόσωπά μας».

Λίγο αργότερα, ανακοινώνεται η εκφώνηση λόγου από τον άρχοντα του Κρεμλίνου. Σε ένα παραληρηματικό διάγγελμα, κηρύσσει την έναρξη μιας «ειδικής στρατιωτικής επιχείρησης» που στοχεύει στην «αποναζιστικοποίηση της Ουκρανίας». Όλος ο κόσμος καταλαβαίνει, σε ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, τη βαρύτητα αυτών των λέξεων: πρόκειται για κήρυξη πολέμου. Λίγες ώρες μετά το τέλος της ομιλίας, βαλλιστικοί πύραυλοι πλήττουν το Κραματόρσκ, το Κίεβο, το Χάρκοβο... Οι άνθρωποι πανικοβάλλονται. Η ώρα πλησιάζει έξι, αυτήν τη θλιβερή 24η Φεβρουαρίου. Ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία μόλις έχει αρχίσει.

Πολύ γρήγορα, φάλαγγες ρωσικών αρμάτων περνούν τα σύνορα, ενώ παράλληλα αναπτύσσονται οι μονάδες του τακτικού στρατού. Στις τέσσερις άκρες της χώρας, πύραυλοι μεγάλου βεληνεκούς, που

εκτοξεύονται από τη Λευκορωσία ή τη Μαύρη Θάλασσα, πλήττουν τα αεροδρόμια ή στρατιωτικές εγκαταστάσεις στρατηγικής σημασίας. Τα χαράματα, ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι αρπάζει το κινητό του και το βάζει σε λειτουργία σέλφι, όπως έκανε τρία χρόνια νωρίτερα, στην αρχή της απίστευτης προεκλογικής του εκστρατείας. Αυτήν τη φορά, απευθύνεται ζωντανά στους συμπολίτες του, με το πουκάμισο ανοιχτό χωρίς γραβάτα και με πρόσωπό οργισμένο: «Ο Πούτιν κήρυξε πόλεμο στην Ουκρανία και στο σύνολο του δημοκρατικού κόσμου. Θέλει να καταστρέψει το κράτος μου, το κράτος μας, όλα αυτά που οικοδομήσαμε, όλα αυτά για τα οποία ζούμε. Απευθύνομαι σε όλους τους Ουκρανούς και ειδικά στους στρατιώτες: είστε γενναίοι, είστε αλύγιστοι, είστε Ουκρανοί!». Έχει αρχίσει η μεταμόρφωσή του: ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι, που έχει εκλεγεί πρόεδρος με τη δέσμευση να φέρει ειρήνη, γίνεται ο ηγέτης μιας εμπόλεμης χώρας.

Στα σαράντα τέσσερα χρόνια του, έχει ήδη γνωρίσει πολλά στη ζωή του. Ίδιον των καλλιτεχνών, των δημιουργών, κάθε πολυπράγμονα ανθρώπου. Τηλεπαρουσιαστής, ηθοποιός, σεναριογράφος, παραγωγός, επιχειρηματίας, έγινε διάσημος έχοντας φορέσει δύο φορές το κοστούμι του προέδρου της Ουκρανίας: την πρώτη φορά το 2015, στην τηλεοπτική σειρά *Slouga Narodou* (*Υπηρέτης του λαού*), και τη δεύτερη το 2019, στην πραγματική ζωή, ύστερα από μια εκλογική διαδικασία που ομοιά της δεν υπήρξε πουθενά στον κόσμο. Ένα σενάριο τόσο σουρεαλιστικό και μεταμοντέρνο, που δεν ξέρει κανείς πού σταματά η μυθοπλασία και πού αρχίζει η πραγματικότητα. Στη μικρή οθόνη, ο Ζελένσκι είχε χρησιμοποιήσει όλη του τη φαντασία για να σκαρφιστεί, μέσα από τη φυσιογνωμία του απίθανου Βασίλ Χολομπορόντκο (Vassyl Goloborodko), όλα όσα μπορούσαν να συμβούν σε έναν Ουκρανό πρόεδρο. Από το σίριαλ έλειπε ένας ρόλος: αυτός του πολέμαρχου.

Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η ανάμνηση του Β΄ Παγκοσμίου

Πολέμου χάνεται με τον φυσικό θάνατο των τελευταίων μαρτύρων του. Να που το 2022, στην Ουκρανία, εκεί που γράφτηκαν μερικές από τις πιο αιματοβαμμένες και δραματικές σελίδες του 20ού αιώνα, ξεσπά ένας νέος σημαντικός πόλεμος: δυνητικά, η σπουδαιότερη συμβατική σύγκρουση μεταξύ δύο κρατών, δύο στρατών, επί ευρωπαϊκού εδάφους από το 1945. Το βράδυ της 24ης Φεβρουαρίου, η Ουκρανία μετρά ήδη 137 νεκρούς και 316 τραυματίες, ένας πρώτος πολύ προσωρινός απολογισμός. Ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι απευθύνει νέο επίσημο διάγγελμα που θα δώσει εφεξής τον τόνο στην επικοινωνιακή του τακτική: απλός, ντόμπρος, χωρίς παραχωρήσεις και χωρίς να διστάζει να αγγίξει τα ευαίσθητα σημεία της καλής δυτικής συνείδησης. «Σήμερα, ρώτησα τους είκοσι επτά Ευρωπαίους ηγέτες εάν η Ουκρανία θα ενταχθεί στο ΝΑΤΟ: όλοι φοβούνται, κανείς δεν μου απαντά» πετάει με θρασύτητα. Την ίδια μέρα, λίγο νωρίτερα, ο πρόεδρος έχει στοχεύσει τους Ευρωπαίους ιθύνοντες και έχει χτυπήσει κέντρο, φέρνοντάς τους αντιμέτωπους με μια βίαιη, ακόμη και άγρια, πραγματικότητα: «Ίσως να είναι η τελευταία φορά που με βλέπετε ζωντανό».

RÉGIS GENTÉ - STÉPHANE SIOHAN
ΒΟΛΟΝΤΙΜΙΡ ΖΕΛΕΝΣΚΙ

Από τις 24 Φεβρουαρίου 2022, στις έξι η ώρα το πρωί, ο πρόεδρος της Ουκρανίας, Βολοντίμιρ Ζελένσκι, εμφανίζεται μόνο με παντελόνι παραλλαγής, βαμβακερό μπλουζάκι και χακί σακάκι. Παρά τις απόπειρες δολοφονίας, παραμένει στην Μπανκόβα, την έδρα της προεδρίας στην καρδιά του Κιέβου, στην ουκρανική πρωτεύουσα. Ο πομπώδης διάκοσμος του μεγάρου δείχνει τώρα σουρεαλιστικός: τσουβάλια με άμμο φράζουν τα παράθυρα, οι σωματοφύλακες έχουν αντικαταστήσει τα κοστούμια τους με αλεξίσφαιρα γιλέκα.

Ο πρόεδρος της χώρας από το 2019, αζύριστος, κάθεται στα σκαλιά της εισόδου και δίνει συνεντεύξεις στον διεθνή Τύπο. Εκεί ακριβώς, μεταμορφώθηκε σε στρατιωτικό ηγέτη, ενσαρκώνοντας στο πρόσωπό του τον ηρωισμό και την αντίσταση ενός ολόκληρου λαού που παλεύει, μεταξύ ζωής και θανάτου, για την ελευθερία του.

Ο πρώην ηθοποιός και τηλεπαρουσιαστής όμως δεν προοριζόταν γι' αυτόν τον ρόλο. Ποιος είναι ο άνθρωπος που εμφανίστηκε στην πολιτική σκηνή από το πουθενά και σηκώνει στους ώμους του ένα μεγάλο κομμάτι του πεπρωμένου της Ευρώπης; Οι συγγραφείς, και οι δύο έμπειροι ρεπόρτερ με πολλές επιτυχίες έρευνες στο ενεργητικό τους, σκιαγραφούν ένα γνήσιο πορτρέτο αυτής της τόσο ξεχωριστής προσωπικότητας.

Στα χέρια σας δεν κρατάτε μόνο ένα βιβλίο, αλλά ψηλαφέτε τα χαρακτηριστικά ενός προσώπου με emphatico ιστορικό αποτύπωμα: Ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι έχει κερδίσει ήδη μια θέση στην αιωνιότητα.

